

სასამართლო პრაქტიკა

► 1 – 1/2022

იჯარის ქირის უსაფუძვლოდ გადახდილად მიჩნევა იჯარის საგნის ნაკლის გამო

გადახდილი იჯარის ქირა წარმოადგენს უსაფუძვლო გამდიდრების საგანს, იმ შემთხვევაშიც კი, თუკი მოიჯარეს მიეცა იჯარის საგნით სარგებლობის შესაძლებლობა და მისი ნაკლის გამო იჯარის ხელშეკრულება მხოლოდ მოგვიანებით შეწყდა.
(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

უზენაესი სასამართლოს 2017 წლის 25 იანვრის განჩინება საქმეზე N ას-1033-994-2016

სკ-ის 976 I მუხლი

ფაქტობრივი გარემოებები: თბილისის მერიის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების ელექტრონული აუქციონის გამარჯვებულად გამოცხადდა მოპასუხე, რომელსაც იჯარით გადაეცა მიწის ნაკვეთი 5 წლით. მოსარჩელის განცხადებით, მოპასუხე ჯეროვნად არ ასრულებდა დაკისრებულ ვალდებულებას და არ იხდიდა საიჯარო ქირას დადგენილ ვადებში. მოპასუხემ შეგებებული სარჩელი აღძრა და მიუთითა, რომ იჯარის საგნის გამოუსადეგარობის გამო იჯარის ხელშეკრულება შეწყდა მისივე განცხადების შედეგად.

სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება: პირველი ინსტანციის სასამართლომ დააკმაყოფილა შეგებებული სარჩელი და უარი თქვა ძირითადი სარჩელის დაკმაყოფილებაზე, რაც სააპელაციო სასამართლომ ძალაში დატოვა. სასამართლომ იხელმძღვანელა სკ-ის 976 I მუხლით და დაადგინა, რომ თბილისის თვითმმართველი

ერთეულის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების ელექტრონული აუქციონის წესით სასყიდლიანი სარგებლობის უფლებით გადაცემის გადაწყვეტილებით მოპასუხისათვის გაცემული იჯარა გაუქმდა სსიპ ქონების მართვის სააგენტოს გადაწყვეტილებით. მოპასუხეს არ უსარგებლია იჯარის უფლებით, არც საიჯარო ქირის გადახდის ვალდებულება წარმოშობია და, შესაბამისად, სსიპ ქონების მართვის სააგენტოს სახაზინო ანგარიშზე ჩარიცხული 6000 ლარი მხარეს უნდა დაუბრუნდეს. შედეგობრივი თვალსაზრისით, სამართლისათვის არავითარი მნიშვნელობა არ აქვს, თუ რა საშუალებით გამდიდრდა პირი – მიიღო, თუ დაზოგა ქონება. ფაქტი ერთია – ვითომ კრედიტორის ქონებრივ სფეროში აღმოჩნდა ქონება, რომელსაც იქ არსებობის სამართლებრივი საფუძველი არ გააჩნია და, აქედან გამომდინარე, ექვემდებარება უფლებამოსილი პირისათვის დაბრუნებას. ამდენად, სკ-ის 976-ე მუხლი არეგულირებს ისეთ შემთხვევებს, როდესაც შემსრულებელი ახორციელებს ფაქტობრივად არარსებულ ვალდებულებას, რაც იწვევს პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენას მითითებული ნორმის დანაწესიდან გამომდინარე.

ნინი ბერულავა

► 2 – 1/2022

ვინდუკაციური სარჩელი არასრულწლოვნის წინააღმდეგ

საცხოვრებელთან დაკავშირებული ვინდუკაციური სარჩელი არ კმაყოფილდება, თუკი ის აღძრულია მცირეწლოვან შვილთან მცხოვრები მშობლის წინააღმდეგ და ამ უკანასკ-

**ნელის ინტერესები დასაცავია მესაკუთრის ინტერესებზე უპირატესად.
(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)**

უზენაესი სასამართლოს 2017 წლის 5 მაისის განჩინება საქმეზე N ას-454-426-2017

სსკ-ის 1225-ე მუხლი

ფაქტობრივი გარემოებები: პირმა ვინდიკაციური სარჩელი აღძრა რძლის წინააღმდეგ, რომელიც მოსარჩელის ბინაში ცხოვრობდა საკუთარ მცირეწლოვან შვილთან - მოსარჩელის შვილიშვილთან - ერთად. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და მიუთითა, რომ მათ არ გააჩნიათ სხვა საცხოვრებელი ან რაიმე შემოსავალი.

სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება: პირველი ინსტანციის სასამართლომ სრულად დააკმაყოფილა სარჩელი. აღნიშნული შედეგი შეცვალა სააპელაციო სასამართლომ და მიიჩნია, რომ იმ პირობებში, როდესაც არ იკვეთებოდა მესაკუთრის ინტერესის უპირატესობა მოპასუხისა და მასთან ერთად მცხოვრები მცირეწლოვნის ინტერესთან, მოსარჩელე არამართლზომიერად იყენებდა მესაკუთრის პოზიციიდან გამომდინარე უფლებებს. აღნიშნული არ არის მხოლოდ მესაკუთრესა და უკანონო მფლობელს შორის ურთიერთობა, არამედ იგი მოიცავს ბებუისა და შვილიშვილის ურთიერთობასაც და სწორედ ამიტომ ბავშვის საუკეთესო ინტერესები „წინ უსწრებს“ საკუთრების უფლებას. საკასაციო სასამართლომ საჩივარი დაუშვებლად ცნო და მიუთითა, რომ მოპასუხეს არ გააჩნია სხვა საცხოვრებელი ბინა და ის თავის არასრულწლოვან შვილთან ერთად ცხოვრობს სადავო ბინაში, რომლითაც მესაკუთრე არ სარგებლობს. საკასაციო სასამართლოს განმარტებით, აღზრდისა და რჩენის ფუნქციებში იგულისხმება არა მხოლოდ ბებუის საალიმენტო ვალდებულებები, არამედ შვილიშვილისთვის ცხოვრებისათვის ჯანსაღი გარემოს შექმნის ვალდებულება. საკასაციო პალატა სკ-ის 1225-ე მუხლის სწორი, თანმიმდევრული, დასაბუთებული და ლოგიკური განმარტების შედეგად, ასკვნის, რომ მისი რეგულირების მიზანი მხოლოდ არასრულწლოვნისათვის მატერიალური

საზრდოს დანიშვნა არაა, არამედ, მისი მოქმედების მასშტაბი უფრო ფართოა და მოიცავს არასრულწლოვნის უზრუნველყოფას საცხოვრებელით, მაშინ როდესაც, არასრულწლოვანს ამ სიკეთის მიღება თავის მშობლებისაგან არ შეუძლია.

ნინო ბერულავა

► 3 – 1/2022

ნარკოტიკული საშუალების ფლობა, როგორც თანამდებობიდან გათავისუფლების საფუძველი

ნარკოტიკული საშუალების ფლობა შეიძლება გახდეს დამსაქმებლისათვის დასაქმებულის მიმართ პატიოსნებისა და კეთილსინდისიერების რწმენის გამოცლისა და, საბოლოო ჯამში, მისი სამსახურიდან დათხოვნის საფუძველი.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

უზენაესი სასამართლოს 2021 წლის 13 ოქტომბრის განჩინება საქმეზე №ას-169-2020

შკ-ის 2020 წლის 15 ივლისის რედაქციის 37-ე მუხლის 1-ლი პუნქტის ზ) ქვეპუნქტი

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელემ, რომელიც მუშაობდა მოპასუხე ორგანიზაციაში კომენდანტის თანამდებობაზე, აღძრა სარჩელი დასაქმებულის წინააღმდეგ თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ ბრძანების გაუქმების, სამუშაოზე აღდგენისა და იძულებითი განაცდურის ანაზღაურების მოთხოვნით. დამსაქმებელმა სარჩელი არ ცნო და მიუთითა, რომ მოსარჩელეს მსჯავრი დაედო დიდი ოდენობით ნარკოტიკული საშუალების უკანონო შეძენა-შენახვისათვის, რაც ქმნიდა შრომის კოდექსის 2020 წლის 15 ივლისის რედაქციის 37-ე მუხლის 1-ლი პუნქტის ზ) ქვეპუნქტის მიხედვით დასაქმებულის თანამდებობიდან გათავისუფლების საფუძველს.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

პირველი ინსტანციის სასამართლომ დააკმაყოფილა სარჩელი, თუმცა სააპელაციო სასამართლომ შეცვალა დამდგარი შედეგი და განმარტა, რომ დასაქმებულის მიერ, მივლინებისას მძიმე დანაშაულის ჩადენა იმ პირობებში, როდესაც ნარკოტიკული საშუალება სამსახურებრივი ავტომანქანიდანაც ამოიღეს, ეწინააღმდეგებოდა არა მხოლოდ კომპანიაში, არამედ საზოგადოებაში დამკვიდრებული პიროვნული ქცევის უმაღლეს სტანდარტებს.

უზენაესმა სასამართლომ არ დააკმაყოფილა დასაქმებულის საკასაციო საჩივარი და განმარტა, რომ დასაქმებულმა უხეშად დაარღვია შრომის შინაგანანესი, რომელიც მას აკისრებდა კომპანიის აღიარებული ვალდებულებებისა და ტრადიციების დაცვას. მესამე ინსტანციის სასამართლოს პოზიციით, მოსარჩელემ დაარღვია „პიროვნული ქცევის უმაღლესი სტანდარტები - პატიოსნება, კეთილსინდისიერება და პატივისცემა, საკუთარი კოლეგების, ორგანიზაციის, ფართო საზოგადოებისა თუ მისი ცალკეული წევრის წინაშე“, რაც ამართლებდა მისი თანამდებობიდან გათავისუფლებას.

III. კომენტარი

განსახილველი განჩინებით სასამართლომ ერთმანეთთან დაუსაბუთებლად დააკავშირა სოციუმის წარმოდგენები იმ პიროვნულ მახასიათებლებთან, რომელსაც სასამართლო „პიროვნული ქცევის უმაღლეს სტანდარტებად“ მოიხსენიებს, დასაქმებულისა და დამსაქმებლის შრომით ურთიერთობასთან. იმის სავსებით თვითკმარი და ამომწურავი მითითების ნაცვლად, რომ დასაქმებულმა ნარკოტიკული დანაშაული ჩაიდინა (რასაც, ცალკე აღებულს, საქმისთვის არანაირი მნიშვნელობა არ აქვს) **სამსახურებრივი დანიშნულების ნივთის** (მანქანის) **გამოყენებით**, სამოტივაციო ნაწილი ყოველგვარად აღნიშნული დანაშაულის ჩამდენის

დაძრახვაში. თუმცა, როგორც უკვე ითქვა, მკითხველისთვის უცნობი რჩება, ამ გადამწყვეტი დეტალის - როგორიცაა სამსახურებრივი დანიშნულების ნივთის დანაშაულის ხერხად გამოყენება - გარდა საერთოდ რა ფორმით შეიძლება „კომპანიის აღიარებული ვალდებულებებისა და ტრადიციების“, ისევე, როგორც „პიროვნული ქცევის უმაღლესი სტანდარტის“ დარღვევამ შეადგინოს კომენდანტის თანამდებობიდან გათავისუფლების თვითკმარი საფუძველი.

თავისთავად ის ფაქტი, რომ შრომის შინაგანანესი დასაქმებულებისგან ითხოვდა „კომპანიის აღიარებული ვალდებულებებისა და ტრადიციების“ დაცვას, ნარკოტიკული დანაშაულის ჩადენას ავტომატურად არ ხდის შინაგანანესის უხეშ დარღვევად და თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ ბრძანების მართლზომიერებასა და პროპორციულობაზე ყოველგვარი მითითება ფუჭ განცხადებებად რჩება, თუკი სასამართლო მსჯელობის არც ერთ ფრაგმენტში არ სვამს კითხვას, მიმართულია თუ არა დანაშაული იმ სამართლებრივი სიკეთის წინააღმდეგ, რომელთანაც უშუალო შეხება აქვს პირის მიერ დაკავებულ თანამდებობას, როგორიცაა, ქრესტომათიული მაგალითისთვის, სქესობრივი თავისუფლების წინააღმდეგ ჩადენილი დანაშაული და პედაგოგიური საქმიანობა, რასაც მოქმედი შრომის კოდექსი პირდაპირ ასახელებს ურთიერთშეთავსებელ მოვლენებად 10 VI, VII მუხლებში.

განჩინებაში გატარებული მიდგომა ნიშნავს, რომ პირი შეიძლება ნებისმიერი თანამდებობიდან გათავისუფლდეს ყოველგვარი, მათ შორის, სამსახურებრივ მოვალეობებისგან სრულიად მოწყვეტილი, დანაშაულის ჩადენისას. ამ პირობებში მხოლოდ გასაკვირია, რატომ არ უნდა გავრცელდეს იგივე სტანდარტი სხვა კერძოსამართლებრივ ურთიერთობებზე და რატომ არ შეიძლება, მაგალითად, ხელშეკრულებიდან გასვლის უფლების დაფუძნება ნარდობის ურთიერთობაში, თუკი მენარდე ცნობილი იქნა დამნაშავედ კანონიერ ძალაში შესული განაჩენის საფუძველზე.

ნინო ქავშაია